

razne učitelje izza starih mej. Italijanščini je odkazala vse polno šolskih ur že od drugega šolskega leta dalje zato je skrčila pouk verstva po šolah s poldnevniim poukom na eno samo tedensko uro.

Vestnik meščanskih šol.

—c Nova meščanska šola. Pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah se je otvorila po dvehletnem trudapolnem delu od vsega prebivalstva zaželena meščanska šola. Nova šola bo znatno pripomogla kakor k razširitvi prosvete tako tudi državne misli v tem severnem kotu naše države.

—c Odobritev šolske knjige. Pokrajinska uprava za Slovenijo je z razpisom z dne 12. oktobra 1922 odobrila Josipa Brinarja »Čitanko za meščanske šole, IV. del«.

Vestnik vrtnaric.

—vrt. Draginjske doklade in otroške vrtnarice. S 1. oktobrom so bile odtrgane otroškimi vrtnaricam draginjske doklade v zneskih 1000 K, 800 K, v katerem kraju je dotična nastavljena. Nekateri so še tem občutneje prizadeti in hujske, ker so že od 1. januarja 1922 dalje prejemale po 50 para dnevno draginjskih doklad torej niso imele devet mesecev nobenih zvišanih prispevkov. Zakaj se jih je do konca leta 1921, štele v kategorijo uradništva in zakaj se jih šteje v letu 1922, med šolske sluge ali še slabše. Morda li otroški vrtnarici ni treba živeti? Jeli draginja za njo manjša, ali naj vsakemu posebej pove: sem otroška vrtnarica in nisem dobila povišanih doklad, zame mora biti vse cenejše. Mislim, da bi se ji smejal vsakdo v obraz. Kaj družega briga če hodiš v strganih čevljih... Na vprašanje, zakaj se jim odvzete draginjske doklade, imajo odgovor, da nima študi. Ali smo to zakrivile same? Premalo so se in se zanimajo emrodajni faktorji za napredek in delo otroških vrtnaric. Gleda se samo na izobrazbo ne upošteva na nikdo, da tudi vrtnarice nuste svoje moč pri malih otrocih. Vse otroške vrtnarice so članice učiteljskih društev, zato prosijo ista, da delujejo na merodajnih mestih, da se jim nadalje dovolijo oziroma težko prizadetim nakažejo draginjske doklade.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t. Izolačilo učiteljstva na obrtno-nadaljevalnih šolah v Ljubljani za mesec julij. Kakor nam poročajo je tov. Ant. Likozar na zadnji seji mestnega šolskega sveta interpeliral vladnega komisarja zaradi zadevnega izplačila. Vladni komisar dr. B. Senekovič mu je dal zagotovilo, da se to v najkrajšem času izvrši.

—t Srednja kmetijska šola v Mariboru se bo po nalogu kmetijskega ministra otvorila v doglednem času, ako se prijavi dovoljno število kvalificiranih zanimancev za vstop. Pogoji za sprejem so bili že razpisani v raznih jugoslovenskih listih. Sprejemajo se tudi absolventi nižjih kmetijskih šol, ako napravijo pismeni in ustni sprejemni izpit iz učnega jezika (slovenskega ali srbohrvatskega), matematike, geometrije in fizike v obsegu, ki je predpisan za meščansko šolo ali za nižje štiri razrede srednjih šol.

Naslednji verzji so polni sočutja in bolesti. Ali bolest:

Kri naša te pojila bo
se čudovito zljie v sveto jezo:
Sovražna te kalila bo!

In ta zadnji verz tretjega dela je nad vse naraven prehod v četrtega, kajti v tej sveti jezi se mu izvije iz vroče ljubečega srca rotnenje:

Takrat se spomni bistra Sôca,
Kar gôrko ti srcê narôca:

Srdito čez branove stopi,
Ter tuje, zêmlje lačne, vtôpi
Na dnô razpenjenih valôv!

Barvnost. — Ko smo doživeli celotno pesnitev in tako v njih razliko ob enem tudi nie posamezne dele, občutimo, kako je prvi del v primeri z naslednjimi še svetel pestrobaren, a vseeno že zasenčen, kakor poletna krajina ki ji je lahek oblak vzel zlati žar solnca. — V drugem delu je ta oblak že temnejši. Pestrobarnost ni več. — Tretji del je grozna simfonija rezkih barv — strupeno zelenih, jeklenosivih, črnih, krvavordečih... Četrti del na žari samih zlatobleščecih pravičnih arhangeljskih sekajočih mečev...

Tako bi rekel zdat, jutri mogoče drugače.

Toda za občutek gre, ne za — besede!

(Dalje prihodnjic.)

Darujte 7% državno posojilo Učiteljskemu konviktu in Učiteljskemu domu!

Vestnik za učiteljsčnike.

—uč. V pojasnilo. G. —ša poroča v 43. številki »Uč. Tovariša« med drugim tudi o lanskoletnem delovanju knjižnice mestnih učiteljev. Kot ex preds. »Udruženja mestnega učiteljskega naraščaja« — to je pravi naslov organizacije — mi je dolžnost pojasniti: kako smo prišli v poslovnem letu 1921./22. do te vsote deficita, Nameravalo se je prirediti v Rušah koncert, ki naj bi bil nekak sklep poslovnega leta. Vse je bilo v polnem redu, a maturitetne počitnice so nam prekrizale načrt. Vsled odhoda večine pevcev in pevk so bile vaje onemogočene. Koncert se torej ni vršil in logično, da ni prišel v blagajno znesek, ki smo ga pričakovali od istega. Uverjeni smo bili, da bo koncert toliko doprinesel da ne bo ne dolga in celo, da bo nekaj ostalo »zanamcem«. Ves naš up je šel po vodi in odstopil oni deficit. Toliško v pojasnilo. G. dopisniku sem kot bivši preds. »U. m. u. n.« prav hvaležen za poročilo ki naj bi vzbudilo med učitelstvom zanimanje, ki ga je »Udr.« — za učiteljsčnike-ce organizacija eminentne važnosti, — res vredno in potrebno. —o. —c.

Iz Jugoslavije.

— Pevski zbor Moravskih učiteljev v Ljubljani. V soboto, dne 4. novembra popoldne ob 5. uri prispe na ljubljanski južni kolodvor pevski zbor Moravskih učiteljev ki priredi naslednji dan v nedeljo zvečer ob 8. uri v »Unionski« dvorani koncert. O tem obveščamo slovensko učitelstvo da se v obilnem številu udeleži sprejema tovaršic v soboto popoldne na južnem kolodvoru. — Vstop na peron je prost

— Učiteljstvo opozarjamo na koncert zbora Moravskih učiteljev ter vabimo, da istega v velikem številu posesti. Vstopnice so v predprodaji v trgovini »Glasbene Matice« na Kongresnem trgu. Filharmoničnega društva in na večer koncerta pri blagajni.

— Ljubljanskim učiteljem! Pozivljamo vas, da se zberete v soboto 4. nov. ob 5. uri popoldne na glavnem kolodvoru k sprejemu čeških tovaršic. Tovariška dolžnost nam veva, da se polnoštevilno udeležimo koncerta dne 5. nov.

— Originalen in izvanreden dar »Učiteljskemu domu« v Mariboru sta poslala tovaršica Pinterič Krista in tovariš Ljudevit Musek od Sv. Bolfenka pri Središču. Te dni sta namreč prejela obveznice 7% državnega posojila, ki sta ga najbrže plačevala na obroke, kakor smo ga plačevali drugi. In kaj sta storila? Poslala sta jih s kuponi vred Učiteljskemu domu v Mariboru. Vrla tovaršica je poklonila obveznico za 500 in tovariš Musek pa za 100 Din. Vsa čast taki zavedni požrtvovalnosti! Ta dva sta bila prva. Kdo bude drugi. Obveznico bode marsikdo zgubil ali pa pozabil na kupone. »Učiteljski dom« pa bode skrbno čuval na darovane obveznice in dobiček bode imelo učiteljstvo. Zato pa: Kdor more, naj daruje obveznico »U. D.«! Sredi novembra priobčimo III. izkaz dospelih darov za »Neratov temeljni kamen« »U. D.« — Studenci pri Mariboru 28. oktobra 1922. — Hren.

— Napredni javnosti! Na ljubljanski univerzi so se pričela zopet predavanja. Velika večina slušateljev pa je v obupnih gmotnih razmerah, tako preti nevarnost, da bo morala v kratkem zapustiti Ljubljano in univerzo. — Vprašanje državnih podpor revnim akademikom še vedno ni definitivno rešeno. Podporno društvo jugoslovenskih akademikov ne dobi vsled še ne rešenih prošelj za dijaške državne podpore državne subvencije. Vsled tega je bilo primorano med poštincami zatvoriti akademsko menzo. Nedo-gledne bi bile posledice, ako bi morala večina akademikov ljubljanske univerze, ki je sedaj brez hrane, radi tega zapustiti akademski študij. Da se temu odpomore, je podporno društvo za visokošolce »Radogoj« v Ljubljani, ki je že pred vojno podpiralo naše revne visokošolce, zapolno nabiralo akcije. Prosimo vso napredno javnost, da nam prisločijo na pomoč in po vseh svojih močeh podpira našo akcijo. Dobrodošla so nam vsakojaka živila, kakor krompir, fižol, zelje, repa, sadje, posebno posušeno, moka, testenine, sladkor, mast in drugo. Na Vas je napredni kmetje in trgovci, napredna podjetja in napredni denarni zavodi, da se odpomore hitro veliki potrebi naših akademikov. V posameznih krogih se sestavljajo lokalni odbori, ki bodo sprejemali v dotičnem kraju nabrano blago in odposlali v Ljubljano centralnemu skladišču. Kjer bi takih lokalnih odborov ne bilo, od tam Vas prosimo, pošlite prispevke naravnost na centralno zbirališče v Ljubljano, Akademski kolegij, Kolodvorska ulica št. 22. Prevzev za ljubljanskega kolodvora in Akademski kolegij oskrbi »Radogoj« sam. Denarni prispevki naj se pošljejo direktno na naslov: »Radogoj«, podporno društvo za visokošolce v Ljubljani.

— P. t. šolska vodstva, ki še niso vrnila oziroma plačala sprejetih učil iz »romove stavnice«, se tem potom opetovano prosijo, da takoj

store prvo ali drugo, ker mi sicer povzročijo večitsočronsko škodo kot plačilo za trud. — V. From, nadučitelj, p. Pesnice pri Mariboru.

— Smrtna kosa. V sredo, 25. oktobra t. l. je umrl tu na Vodovodni cesti od srčne kapi zadet Davorin Judnič, šolski voditelj v pokoju. Rojen je bil leta 1860, v Semiču, služboval je na Dolenjskem, Notranjskem in bivšem Štajerskem, kjer je bil pred par leti pri Sv. Primožu na Pohorju upokojen. Bil je zvest pristaš napredne misli in nevstrašen bojec za svoja načela in nazore. Bodi mu ohranjen blag spomin!

— Draginjske doklade začasnih učiteljev in učiteljic. Na seji finančnega odbora se je sklenilo, da bodo poslej pripadale začasnim učiteljicam in učiteljem, kakor tudi začasnim učiteljem in učiteljicam veštini (prosti predmeti, ročna dela) tiste doklade kakor stalnim učiteljem in učiteljicam po čl. 5 zakona o draginjskih dokladah.

— Graditev ljudskih šol. Da se podre mnoge siromašne občine, ki ne morejo same graditi in popravljati osnovnih šol, je ministrstvo prosvete zahtevalo od finančnega ministrstva šest milijonov kredita od ameriškega posojila.

— Zemljevid Jugoslavije za šole. V letošnjem proračunu ministrstva prosvete se nahaja tudi vsota za izdajo zemljevida naše kraljevine ki se bo uvedel v vse šole. Za izdelavo zemljevida je minister S. Pribičević imenoval posebno komisijo, v kateri so: predsednik akademije znanosti in znani vseučiliški profesor dr. Jovan Cvijič, načelnik ministrstva prosvete Todor Radičević in šef vojnogeografskega inštituta, polkovnik Stojan Bošković. V slučaju potrebe bodo vpoklicani v komisijo še po trije Hrvati in Slovenci, zemljevidci in kartografi.

— Važno za profesorje. Beograjsko časopisje poroča, da je ministrstvo prosvete obvestilo pokrajinske namestnike, da izdajo naredbo, po kateri ne sme nihče od nastavnikov oditi iz ene pokrajine v drugo brez predhodnega dovoljenja ministrstva prosvete.

Naše narodno prosvetno delo.

OBNOVITEV »DOMAČEGA OGNJIŠČA«.

Učiteljstvo ima številne postojanke med narodom in za duhovščino največji vpliv. Vidi narodove rane, čuje narodovo nerazumevanje, čuti narodovo nevoljo. Vidi rano o samovzgoji in o vzgoji najbližjih v družinah; čuje, da je nerazumevanje za današnje leposlovje, v kolikor je to modernih, simboličnih struj. V ljudstvu ni vzgojne uvidevnosti; v ljudstvu ni stika med grobim naturalizmom, med prenapetim realizmom in duhovnim simbolizmom; pretežna večina črpa še vedno iz »Marko Viscontija«, iz »Treh mušketirjev« iz »Potopa«, iz »Mrtve roke«. Cankarja zavrača; pred odprto knjižico novodobnega pesnika-simbolista pa namrdi ustnice ter odkima z glavo.

Povdarjam, da je vzrok temu bridka resnica, da neha s šolo vsaka enotna sila, ki bi delovala in vodila ljudstvo dalje.

Treba je enotne sile v obliki družinskega lista!

Osem let je odkar je vojna upihnila plamen na »Domačem ognjišču«. List je bil namenjen slov. družinam; vzgajal jih je k vzgoji; poleg tega jim je dajal umetnostnega užitka v obliki pesmi in črtic. Bil je nekak omnibus, vozeč med preprostostjo, širše občinstvo različne duševne hrane, med katero je vsekakor prednjačila vzgojna smer kot programatičen poudarek in glaven namen lista.

Da je izbruhnila vojna, da je moral urednik k vojakom, ni krivda izdajateljstva; pač pa je neodpustno, da se ni takoj po vojni poskrbelo za zopetno izdajanje lista, ki je Slovincem v lastni domovini bolj potreben ko kdaj prej. Mislim tako, ker ni nosil suhoparnih vzgojnih moralic, temveč je v živo pripovedujočem tonu dirgiral pogrešeno postopanje staršev.

Ali nam tega danes ni treba? Trdim dalje, da se je list ravno v letu 1914. vstružil v tisto smer, ki bi naj bila vsem družinskim listom vodilna: stopil je više in dal raznobarnost ter tako večjo učinkovitost istemu programu. Da so bila tedaj še normalna leta pred listom, bil bi se razvil in razširil.

Slovinci bi imeli družinski list, toda v njem vse tisto kar mora vedeti naš neinteligent preko nedelje in preko državne ceste: dobili bi pravi leksikon poljudne umetnosti — podobno kot poljudne izdaje Kunstwart-a in Ruskin-a — v vzgojni in slovstveni smeri.

Da je potreben le vzgojen list, vem; vem tudi, da bi se kateri od teh res udomačil. Oboje združiti v poljudnem — toda umetniškem — tonu in v lični, preprosti (ne ekspresionistični!) obliki, to je bil cilj »Domačemu ognjišču«.

Seveda treba ob takem načrtu spretnega urednika.

Zadnji urednik »Domačemu ognjišču« je pokazal resno voljo in zmožnost. Čudim se, da ga ni pozvalo izdajateljstvo že v l. 1919. k nadaljevanju.

Sicer pa še ni prepozno!

T. G.

Opomba: Že v 45. številki Uč. Tov. z dne 3. nov. 1921. smo s člankom »Poljudno znanstveni in pedagoški list« opozorili na potrebo lista za starše, ki naj bi obravnaval vprašanje domače vzgoje in sodobnih aktualnih vprašanj, v 22. številki Uč. Tov. z dne 1. jun. 1922 smo v članku »Žen. ročna dela in učiteljica« opozorili zopet na potrebo takega lista, ki naj bi obravnaval tudi vprašanja domačega ročnega dela in gospodinjstva. Tamošnja izvajanja so zelo informativna za določitev smeri takemu listu. Prepričani smo, da bi našli med učiteljstvom dobrih sotrudi-kov in urednika za tak list in da bi se list tudi razširil med ljudstvo. — Uredništvo.

Književnost in umetnost.

—k »Zvonček«, št. 10. je izšel s sledečo vsebino: Miroslav Kunčič: Mladost. Pesem. — Jos. Vandot: Kekec na volčji sledi. Planinska pripovedka z 2 podobama. — Anica: Majdica je že učenka. Pesem. — Ernest Tiran: Ujedinjenje. Igrica s petjem in telovadbo. — Anton Leban: Anton Martin Slomšek. Življenjski s podobo. — Fran Erjavec: Kitajske narodne pripovedke. — Anica: V mrzlih jesenskih dneh... Pesem. — S-ar: Prekmurje. Potopis s 3 podobami. — Pouk in zabava. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Naša gospodarska organizacija.

—g Darujte 7% državno posojilo Učiteljskemu konviktu in Učiteljskemu domu! Marsikdo se neče ukvarjati z odrezki državnega posojila in je tudi to zanj malenkost. Če pa darujemo to posojilo našemu »Konviktu« in »Domu« se bo v skupnem mnogo poznalo. Darovalci pa naj zapišo na pole svoje ime, ki je potrebno zaradi evidence in se mora skladati s številko.

—g Članarina in darila za učiteljski konvikt v Ljubljani. Tov. Petrič Angela, učiteljica na Vrhniki, Din 12.50. Hvala!

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO ZBORUJE v sredo, dne 8. novembra 1922 ob 10. uri popoldne v šolskem poslopiju v Dobu s sledečim dnevnim redom: 1. Hospitacija. 2. Zapisnik zadnjega zborovanja. 3. Pobiranje članarine za »Slovensko šolsko Matico« za leto 1922 (20 Din). Vse članstvo našega društva naj je tudi včlanjeno pri »Slovenski šolski Matici«. 4. Slučajnosti. Ker je hospitacija ob 10. uri, se prositi točnosti! Zaradi obeda se je pismo zglasti do 6. novembra 1922 pri tovarišu M. Hitlju, nadučitelju v Dobu.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SLOVENJGRAŠKI OKRAJ ZBORUJE v četrtek dne 9. novembra ob 9. uri v Slovenjgradu po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Poročilo o pokrajinski in državni skupščini. 3. Društvene in stanovske zadeve. 4. Slučajnosti. Vsi zamudniki se nujno prosijo za poravnavo zaostale članarine. Udeležba je obvezna. Posebna vabila se ne bodo pošiljala. — J. Purkhart, t. č. predsednik.

+ ŠMARSKO - ROGAŠKO UČIT. DRUŠTVO zboruje dne 11. novembra t. l. ob 14. uri v Šmarju po sledečem vzporedju: 1. Poročilo okr. šol. nadzornika Flereta o državni skupščini UJU v Sarejevu in o naši organizaciji. 2. »Učiteljsko delo« referat tovariša Šumra. 3. Poročilo o pokrajinski skupščini UJU na Bledu pod tovariš Verk. 4. Slučajnosti. Po zborovanju pevstva vaja. Udeležba je za vse člane obvezna. T. Kurbus, predsednik.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA PTUJ IN PTUJSKI OKRAJ zboruje v četrtek 9. novembra ob 10. uri v ptujski Mladiki po vzporedju: 1. Predsednikovo poročilo. 2. O pokrajinski skupščini UJU na Bledu poročila tov. O. Zolnir. 3. O državni skupščini UJU v Sarejevu tov. Majcen. 4. Društveni poslovnik (por. Majcen). 5. Razgovor o aktualnih stanovskih in šol. zadevah. Pri tej priliki bomo brez izjeme vsi zamudniki poravnali zaostalo članarino za t. l. da tov. blagajničarka čimprej napravi svojo dolžnost namram pov. UJU — Ljubljana. Da se snidemo vsi in se pripravimo na razpravo pod 4., pričakujete odbor.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA BREŽIŠKI IN SEVNIŠKI OKRAJ bo zborovalo v soboto, dne 11. novembra t. l. na Vidmu. Zborovanje se prične točno ob 11. uri (po prihodu drugega vlaka iz Brežic). Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi predavanje tov. Marije Štupice o »Pouku srbohrvaščine v osnovni šoli«. Na zborovanju se bo pobirala članarina za Slov. šolsko Matico, kakor tudi za tekoče leto zaostala društvena članarina. Pričakujemo polnoštevilne udeležbe. Odbor.

+ PREKMURSKO - M. SOBOŠKO UČIT. DRUŠTVO zboruje v soboto, dne 11. nov. točno ob 10. uri v Murski Soboti. Dnevni red: 1.